

1982 MAJ 1 47

ESTI HÍRLAP

Lnh

A KÜLSŐ NEGYED NEM KÜLVÁROS

Új Budapest — Budapest

Egymillió költöző ♦ Iskola, óvoda, park

Hol tart ma a társadalmi fejlődés Budapesten? Hogyan tükröződnek a főváros életében három és fél évtized változásai? Milyen társadalmi hatásuk van a nagy építkezéseknek? Ezt vizsgálták meg a közgazdászok, hogy elkészíthessék majd a következő: a VII. ötéves terv elvi megalapozását, és megállapíthassák a feladatok rangsorát.

Eltűnt fogalom

A fővárosban három és fél évtized alatt — amióta elkezdődött a szocialista fejlődés — több mint egymillió budapesti költözött új lakásba. Vagyis Nagy-Budapest határain belül a régi mellett, egy újabb Budapestet építettek fel.

A minden korábbinál gyorsabb fejlődést elsősorban az új negyedek tették lehetővé. Hogy mit adtak Budapestnek, azt már nemcsak a számok jelzik. A legutóbbi időben szinte eltűnt az élő nyelvből a külváros szavunk, mert eltűnt a külváros fogalom is. Gyakran találkozunk a külső negyed kifejezéssel, mint földrajzi megjelöléssel. Külső, mer. távol van a Belvárostól, a város külső részén van. De a külső negyed vagy a peremkerület már nem jelenti egyben a terület elmaradottságát is.

A közös tervezésű, csoportos építkezések a legnagyobb változást a külső negyedekben hozták. A legjellemzőbb a gyermekintézmények fejlődése. 1975. és 1980. között a bölcsődei férőhelyek száma Újpesten hatvan, Óbudán ötvenöt, Erzsébeten ötven, Kőbányán negyvennyolc százalékkal nőtt. Még lendülesebb volt az óvodák építése. 1975-ben a férőhelyek száma 52 ezer volt, 1980-ban már 67 ezer. A 30 százalékos emelkedés is sokat mond. Még tanulságosabb a kerületi bontás. Kőbányán 79, Óbudán 78, Keresztúron 56 százalékos a növekedés. Az iskolai termék száma 1980-ban megközelítette az ötezret. A legtöbb szintén

a külső negyedekben készült.

Ma a külső negyedekben van már a legtöbb gyermekintézmény. S itt vannak a legszebbek is. Ilyen méretű fejlesztés még nem volt a főváros történetében. Ezzel kapcsolatos a zöldterület bővítése is. A játszótérek száma 40 százalékkal nőtt öt év alatt. S, hogy mit jelent a „sivár” építkezés a külső negyedekben? Újpesten 65, Rákospatotán 80, a III. kerületben pedig 93 (!) százalékkal nőtt a parkok területe. S Kőbányán ma hatvanszor (!) annyi zöld terület jut egy lakosra, mint a VII. kerületben. A kőbányai gyárak mellett van ma a főváros egyik legvonzóbb lakóhelye.

Közlekedés, közmű

A közlekedés és a közművesítés fejlesztése is a külső negyedekben volt a leggyorsabb. Itt érezhetően csökkent az utazási idő. S mivel az új negyedek mind csatornázottak, s minden lakásba eljut az ivóvíz, a peremkerületek korábban elhanyagolt részét is beköthették a hálózatba.

Vajon előnyben részesítik a külső negyedeket? Nem. Csak felszámolják a múlt súlyos örökségét, a peremkerületek elmaradottságát. Ezt bizonyítja a kereskedelem fejlődése. Öt év alatt a külső negyedekben a növekedés 17, a belső negyedekben 11 százalékos volt. Mégis az ötödik kerületben ezer lakosra 1672 négyzetméter, Óbudán pedig csak 272 négyzetméter bolt jutott 1980-ban.

A nagy építkezések megváltoztatták a külső negyedek szerkezetét, arculatát is. De Csepel, Erzsébet, Kőbánya vagy Óbuda továbbra is megőrizte munkásjellegét. Sok értelmiségi család a külső negyedekben jutott lakáshoz, sok munkáscsalád pedig a bel-

ső negyedekbe és a hegyvidékre költözött. A fejlesztés egyik legfontosabb társadalmi hatása, hogy eltűnt a régi főváros egyik jellegzetes vonása: a társadalmi rétegződés szerint mereven elhatárolható negyed.

Fejlesztési rangsor

Mivel a múltira jellemző nagy jövedelmi különbségek eltűntek, az igények kiegyenlítődtek, nem keletkezhetnek újabb számottevő különbségek az életfeltételekben a városrészek között. A fejlődés azonban egyenletlen, és ez kiválthat a jövőben is kisebb-nagyobb átmeneti feszültséget.

Milyen területen vannak ma feszültségek? A lakáshelyzet javult, de a legnagyobb gond az, hogy még sok család vár lakásra. Mind többen pedig nagyobb, szebb lakást akarnak. Vannak külső negyedek, ahol lassúbb volt a fejlődés. Itt gyorsítani kell. Számolni kell azzal is, hogy az igények kiegyenlítődése miatt a jövőben még nehezebben viselhető el a város szélén a kereskedelem fejletlensége. S több helyen itt ma sem kielégítő* még a közművesítés. Feszültséget kelt az is, hogy a város belsejében elmarad sok régi lakás állapota, felszereltsége az új negyedekben épültek fejlettsége mögött. Ezen is változtatni kell.

Mindez a következő évekre meghatározza a fejlesztésben a feladatok közti rangsort.

Aczél Kovács Tamás